

TROBADES: LES DONES A LES ARTS ESCÈNIQUES

Conclusions, resum global dels temes i possibles línies de reflexió

Un projecte d'Escena Gran amb la dinamització de L'Eixida

escena
grAn:

L'EIX
XIDA

Breu descripció del projecte “Trobadetes: Les Dones a les Arts Escèniques”

<https://www.escenagran.cat/ca/noticies/1098-trobadetes-les-dones-a-les-arts-esceniques.html>

En el marc de Coenzims, un projecte comunitari que es duu a terme al voltant de la programació d'Escena Gran, s'ha creat el projecte **Trobadetes: Les dones a les arts escèniques**, un projecte virtual que consisteix en quatre trobades online amb dones que estan vinculades, d'una manera o d'una altra, al món de les arts escèniques, tant a nivell local com comarcal.

L'objectiu d'aquest projecte ha estat compartir les seves experiències personals tot reflexionant i construint un relat col·lectiu, sobre l'estat de les dones dins d'aquest sector, des d'una perspectiva feminista. Les temàtiques han anat en relació amb el paper de la dona dins la comunitat de les arts escèniques: La presència de les dones a les programacions artístiques i en els llocs de gestió cultural, la visibilitat i la presència que tenen les dones en aquest sector i els seus càrrecs dins la gestió cultural, discriminacions i/o assetjaments des de diversos punts de vista, enfocaments patriarcals sobre els imaginaris i les temàtiques presents a les arts escèniques.

Han estat un total de quatre trobades del 16 de març al 10 d'abril i hi han participat **25 dones**. El resultat de les trobades es materialitza en unes conclusions i propostes de continuïtat, que es presenten de manera resumida en aquest document, una relatoria escrita amb la transcripció de les aportacions fetes durant les trobades i també un retorn a la ciutadania en general, a partir d'una relatoria il·lustrada amb la mirada de Clara Sáez i Gala Pont, que s'exposarà a diversos equipaments culturals de la ciutat de Granollers i de la comarca.

Aquest projecte està organitzat pel Teatre Auditori de Granollers, la Sala de concerts Nau B1, el servei d'Igualtat de l'Ajuntament de Granollers i ha comptat amb el disseny i la dinamització de L'Eixida.

Dones participants a les trobades

PRIMERA TROBADA | Dimarts 16 de març de 2021

Tracy Sirés | Gestora Cultural i Directora de l'Auditori de Granollers
Queralt Albinyana | Actriu, cantant, emanager i professora de veu i cant
Marta Ros | Creadora i performer
Carme Ramon | Tècnica en gestió cultural
Roser López Espinosa | Ballarina i coreògrafa
Nora Baylach | Ballarina, creadora i fotògrafa

SEGONA TROBADA | Dimecres 24 de març de 2021

Laura Llamazares | Responsable de Programació del Teatre Auditori de Granollers
Violeta Amargant Marzo | Tècnica - cap projecte educatiu de l'Auditori de Barcelona
Txell Remolins | Gestora i comunicadora cultural
Anna Maria Piera | Directora EMM Granollers i Gerent Orquestra de Cambra
Diana Gadish | Clown, ballarina, coreògrafa, pallassa d'hospital, pedagoga
Carme Nàjera | Dansa i Performer
Maria Villegas | Regidora de Cultura

TERCERA TROBADA | Dimecres 7 d'abril de 2021

Alba Espinasa Galitó | Distribució d'espectacles
Júlia Barbany Arimany | Actriu creadora
Laura López | Actriu, directora i docent
Marina Martori | Gestora cultural - Directora del Teatre Auditori de Llinars del Vallès
Laia Santanach | Coreògrafa
Clara Martínez Clavell | Cap de públics i comunicació del TAG
Blanca Tolsà | Ballarina

QUARTA TROBADA | Dissabte 10 d'abril de 2021

Olga Vinyals | Direcció artística Artescena Social, actriu i directora teatral
Mariona Vega | Música, cantant (Non Jambí), compositora i pedagoga musical
Maria López Ulldemolins | Educadora social, circ, teatre i moviment
Laia Saperas Llobet | Docent i intèrpret
Esther Freixa | Creadora escènica, performer i actriu
Mireia Chalamanch | Performer, actriu, directora escènica

Resum global de temes i possibles línies de reflexió

[Condicions de vida]

- La **competència** és present, també entre les dones, per la falta de treball. Es planteja la necessitat de passar de la competència a la complementarietat.
- La **lluita constant**, l'haver de fer-se escoltant fins i tot cridant, haver de justificar el doble allò que es pensa, formar-se constantment. Això té un impacte clar en les relacions i en la pròpia autoimatge i autoestima.
- La **precarietat** en el món cultural afecta a les dones doblement (prècaries i dones, dones joves i precàries, etc.). A més, sovint es donen la multiplicitat de rols: dona, treballadora, tasques de cura, tasques de la casa, etc..
- La **maternitat** i l'ofici cultural es viuen com una impossibilitat o com una dificultat per la gestió del temps i la intensitat vital que impliquen els dos processos. Es viu com un "haver de triar a quina de les dues coses hi redueixo el temps que necessita".

[Presència i Visibilitat]

- Sembla evident que a la base i en gairebé tots els entorns de les AE, rols i perfils professionals la majoria són dones. Tant a l'etapa formativa com a la professional. Bo i amb això, **els llocs de poder (direcció, càrrecs polítics) i cert reconeixement social, és pels homes.**
- En l'àmbit formatiu, a mida que passen els anys i les persones van creixent, les **dones segueixen molt més els estudis artístics** que els homes.
- Sembla que hi ha un **canvi generacional** que implica que cada cop més dones creen les seves companyies, lideren projectes, fan dramaturgia i direcció. Potser en el món de la producció i els perfils més tècnics encara manca recorregut perquè hi hagi dones.
- La qüestió de la **presència i la visibilitat** té un impacte directe en la referencialitat. Cal visibilitzar i que les dones estiguin presents perquè la resta de dones i també els homes vegin que les dones no només poden si no que ho fan a la seva manera.
- Es situa la idea que **visibilitzar ha d'implicar posar en valor** (creant espais i fent accions) les maneres de fer de les dones.
- Es situa la **tensió marges-centre**. El marge entès com un espai d'exploració, experimentació, llibertat, no rigidesa que permet anar més enllà i descobrir altres

maneres de fer on el feminisme pot explorar i crear realitats. En canvi, es situa el centre-institució com un espai més rígid, guiat per lo econòmic, més vertical i menys porós a la crítica o a les noves formes. Es planteja la necessitat de valorar els marges però també d'ocupar el centre. I es vincula amb la pregunta: qui té el poder de validar allò que té valor?

[Maneres de fer]

- Es situa que hi ha **maneres de fer d'homes i maneres de fer de dones**, que en les maneres de fer el gènere és clau.
 - Homes: direcció, jerarquia, poca escolta i empatia, no cuida el procés
 - Dones: lideratge horitzontal, pregunta, escolta, empatia, cuida el procés, allò més invisible, sensibilitat.
 - Apareix una veu que planteja que **més que pel gènere, segurament la diferència es dona en aquelles persones que han hagut de passar per processos de vulnerabilitat** (homosexuals, trans o altres) i els que no (hetero-cis-normatiu). És la vulnerabilitat, que implica escoltar-se a un mateix i fer un procés, allò que fa que acabem escoltant els altres i fent processos.
- En diversos entorns (educatiu, comunitari, gestió) **sembla que els homes tenen el pensament i la teoria i que les dones acaben fent segons els hi diuen.**
- Els **processos de creació** però també de **gestió/programació** els homes i les dones els fan diferents. L'ambient que es genera, l'estil de crear, els temps dedicats, l'enfocament de les temàtiques, etc.
- Es planteja, aquí també, que **cal trencar els "models" i l'"això és fa així"** referits a qualsevol moment (una producció, la direcció, la comunicació). Es tracta que les dones trobin les seves maneres de fer i que els homes deixin d'ocupar tot l'espai.
- Es situen els **abús de poder com un dels fets més evidents de la violència estructural** i com una qüestió a lluitar per erradicar.

[Creació i imaginaris culturals]

- Potser és en els **rols de creació (direcció, dramaturgia) on no es visibilitzen les dones**, tot i que sembla que hi ha un canvi generacional en marxa.
- Es planteja que encara és molt present la **relació home-dona heterosexual** als escenaris.
- Es situa la **necessitat de qüestionar els estereotips de gènere i els "personatges" que sovint s'associen a la dona**: fràgil, delicada, cura, víctima, sexualitzada, I alhora, es situa que la qüestió de l'edat i els papers que se li assignen, en el cas de

les dones, no respon a la realitat complexa que hi ha (per exemple: dones mares amb 40 anys).

- S'apunta que **cal trencar els cànons**, que cal desfer-se dels models patriarcals , desfer el gènere dels personatges però també de les maneres de fer i crear a l'escena.
- S'apunta la pregunta al voltant del **gust estètic**, en com es construeix i com juga la qüestió de gènere en la seva construcció.
- En relació a les condicions, els temps i les formes de crear, s'apunta que **sovint les maneres de fer instaurades i hegemòniques són més masculines que femenines**. En aquest sentit, cal situar la pregunta "la direcció d'una dona segueix el mateix patró que la direcció d'un home?" i generar experiències que permetin veure si és així o no i que alhora, generin "cert model".

[Programació]

- Es reflexiona al voltant de la **paritat** (o més o menys) de la programació lligat a la qüestió de la qualitat o del "*programa aquest espectacle feminista perquè estem al 8 de Març*". Hi ha diversitat d'opinions però és evident que la qüestió d'analitzar les programacions i complir amb quotes sembla una proposta clau a debatre i decidir.
- Es planteja la **necessitat de tenir tant polítiques públiques com mecanismes interns de l'equip d'un espai/institució**, per analitzar les propostes de programació abans que es tanquin i solventar el fet que la majoria de direccions, dramaturgia i "grans noms" siguin homes.
- Es planteja que **més enllà de temàtiques, la clau és fer possible que les dones es posin a crear**, que puguin estar presents en tots els processos i rols perquè són majoria dins l'entorn de les arts escèniques. Cal generar les condicions (via polítiques, projectes, concursos, subvencions, etc) perquè això sigui més fàcil i factible.

[El públic, la creació de públics i la comunicació]

- En les Arts Escèniques **la majoria del públic és femení** (també és més aviat adult). Hi ha estudis que indiquen que les dones no van més a veure obres "per falta de temps" i en canvi els homes "per falta d'interès". Es posa l'exemple de les guarderies en equipaments culturals.
- En relació a la "**creació de públics**" es parla de **crear l'hàbit des de petits**, que calen polítiques estructurals, que calen beneficis econòmics, etc.

- Es situa la **importància de la comunicació i del repte d'arribar a tots tipus de públics**. Es planteja la revisió constant del llenguatge a emprar. I a introduir la visibilització de les dones de la cultura en la comunicació i difusió dels espectacles i programacions.

[Arts escèniques i educació]

- Es situa la **dicotomia "El teatre a l'escola" .vs. "l'escola al teatre"**.
- Es vincula la **creació de públics amb l'escola i amb l'educació**. Cal que l'escola sigui una porta oberta per anar al teatre per així garantir que tothom descobreix què és el teatre.
- Es planteja que **encara es treballa sota paràmetres de "clàssics"** (tant d'obres, temàtiques i format) i que allò més contemporani no es situa en el món de l'educació.
- Es diu que la qüestió de la **representativitat**, de trobar referents i de visibilitar les dones és un aspecte clau en educació. Per tant, en clau educativa la paritat en la programació és essencial perquè ajuda a la construcció de referents femenins.
- Es situa que més enllà d'anar al teatre, **des d'una perspectiva educativa la clau és donar les eines, passar a l'acció**.
- Es planteja com a clau **treballar perquè els estereotips apareguin el mínim possible** o que **siguem crítics** amb ells, tenint present que a la infància és pràcticament inexistent. Per tant, és un aspecte clau a treballar.
- Es planteja la **funció social i comunitària de les Arts Escèniques en la qual "el públic" no és només consumidor o espectador** si no que és actiu en tots els moments i que pot ser creador d'art i cultura. De fet, es parla de com els processos creatius haurien d'impregnar l'escola i altres entorns educatius.

[Propostes de continuïtat]

- Es proposa la **creació d'un Observatori** que es reuneixi per estudiar i conèixer la realitat de tot el que s'ha parlat a nivell comarcal
- Es situa la **necessitat de fer xarxa a nivell comarcal** per compartir coneixement, experiències, vincles, etc.
- Es parla de **fer trobades paritàries** per poder parlar entre homes i dones "de tu a tu".
- Es parla de **més trobades com aquestes i de seguir explorant allò obert**.
- Es planteja un **espai per a poder posar en valor les "maneres de fer de les dones"**.